

Text > MARINA ARMENGOL SIDERA s'explicava contes a ella mateixa els dies que la mare no n'hi llegia. El seu pensament té un aire de faula des de petita. De vegades inventa històries que voldria llegir, per això es va enrolar a l'Aula d'Esriptura, d'un exercici de la qual va néixer aquest text.

El retrat deontològic o la memòria del que cal fer

Passa llampant el vestíbul, vermella com un titot, en direcció cap al menjador. Té els cabells esper-rucats, la nuca suada i els dos genolls, on sempre té restes de crosta d'alguna ferida, pelats. Els cordons de la sabata, afluixats, l'han fet entrebancar dues vegades. Sap que ja se'ls hauria de saber cordar, però s'embolica en fer la llaçada. Prefereix l'estiu, amb les espartenyas de vetes que es deixa sempre amb el nus fet. Al lllindar de la porta del menjador s'atura en sec: la baldufa és allà, al cim de la taula. La Tereseta i en Miquel l'esperen a la placeta. Per la pressa que té, la baldufa és al pitjor lloc de la casa, perquè al menjador hi és ella: la senyora seriosa del quadre que sempre mira.

Des de dins d'un marc daurat austere, el rostre d'una senyora amb nas fi i llavis premuts mira amb una intensitat lluny de semblar pintada. La Blau ho té comprovat, es posi on es posi de l'habitació, la mirada de la vella la segueix. D'aquell nas tan estret segur que no s'ha pogut treure mai cap burilla, a ella que li agrada fer-ne boletes. Està convençuda que no serien mai amigues. Té l'esquena recta com la Roser, la seva germana gran, a qui la mare fa posar una faixa perquè no vagi torta. Potser la dona duu faixa, i per això està enfadada.

Es queda al lllindar, quieta. El pare no vol que jugui amb en Miquel, el fill del baster. La mare no vol que jugui amb la baldufa, diu que és de xicotots. S'aparta a poc a poc de la porta i se'n va a dir que avui no baixa a jugar.

Està ben decidida. Sap que a casa no li ho deixaran fer mai. En una mà hi duu les sabates de taló; a l'altra, la maleta de pell amb una muda. Entra al menjador amb cura, no la poden enxampar. Deixa la maleta a terra. Obre el calaix del trinxant, on sap que hi ha el sobre amb els diners per passar el mes. Quan té el sobre marró a la mà, en el mirall del moble del menjador el llambrec del quadre de la besàvia, na Lionor, la fa parar. Una fuetada li travessa l'esquena. Es queda quieta. Una pressió que creix entre les costelles li dificulta la respiració. Deixa el sobre al seu lloc i tanca el calaix procurant no fer soroll. Surt en silenci i travessa la nit fins a la seva habitació, on es fica al llit després de desfer la valisa.

Ella tampoc n'és, de missa! Les beates poden cremar totes, així com els cristos, les figures, els sants i les atxes de l'església. Ja n'hi ha prou de tant romanço! Els rojos s'han tornat bojors, sí, però no pas més que els nacionals. A ella els nacionals no li han posat mai la mà al damunt i, en canvi, les monges l'havien picada moltes vegades per no fer la costura prou polida. Sor Piguillem pot cremar a l'infern, ella i la tercera declinació. Sap que qui pica a la porta de casa és mossèn Anton, que possiblement l'encalcen i que si l'atrapen farà mala fi. S'asseu al balancí, indecisa. Na Lionor la mira des del quadre. Diria que la pintura entrelluca els ulls encara més. No pot no fer res si és a la seva mà evitar una desgràcia. S'aixeca ràpidament i obre la porta per fer-lo passar, sap d'un lloc a les golfes on mai ningú el buscarà.

Tampoc li sembla tan difícil. La Julita li ha demanat que durant la nit tregui les bobines de les màquines de cosir i se les emporti del taller de costura. Sempre li toca passar l'escombra abans de plegar i marxar l'última. La Julita diu que no passa res, es tracta d'endarrerir l'encàrrec de les broadores.

El casament de la nena de la senyora Casamitjana, la Salut, és el diumenge després de Rams. Si no hi ha bobines, no hi ha vestits. No la suporten, la senyora Casamitjana, amb aquells aires que es dona de senyorassa important. Ni a les broadores, que cobren més i sempre les consenten amb pastes de te i melindros. A la pubilla Casamitjana la casen amb el passant del notari perquè són del *régimen* i estan ben abastits; si no, amb aquell nas de ganxo que té la nena, segur que es quedava per vestir sants. Estaria ben bé que no tingués vestit per casar-se, ni ella, ni la filla, ni aquelles dues tietes que semblen uns rams de crisantems.

De gairell veu alguna cosa moure's; una papallona de nit ha entrat al menjador i vola desconcertada. La segueix amb la mirada, l'agafarà. En el seu vol erràtic, la papallona passa per davant del quadre. Els seus ulls convergeixen amb la mirada de na Lionor i li sembla que la dona del retrat agafa aire. Diria que té aquells narius tan fins una mica dilatats. Fins i tot el pit li sembla un xic més inflat. Nota un gust àcid al fons de la llengua, allà on hi ha aquells queixals que mai serveixen per a res, que se li escampa per tota la boca.

Demà passarà l'escombra i deixarà el taller endreçat com sempre.

Els vuitanta anys li fan cruixir l'esquena.

La Rossita li ha portat la sopa de farigola en un plat daurat de Duralex. L'hi ha deixat tapat amb un drap de fil damunt la taula, des d'on mira *El hombre y la tierra* preparada per sopar. Sí que li crepiten els ossos; tanmateix, encara se sent forta i valenta. Quan mira enrere té el convenciment que sempre ha fet el que havia de fer més que no pas fer el que s'esperava d'ella. N'està orgullosa, dels seus triomfs i de les seves renúncies.

Mira na Lionor des del seu lloc a la taula, i li somriu. Està molt satisfeta del caprici que va demanar com a regal a la família per celebrar les vuit desenes: al costat del quadre de la besàvia, una imatge d'ella mateixa, més acolorida, li fa companyia.

Potser en el futur la seva imatge també podrà guiar alguna besneta des del silenci d'un marc daurat austere.

Il·lustració > **M. TERESA PRUNELL VILA** és professora de primària i alumna de dibuix de l'Escola Municipal d'Art.

Aquest espai és fruit de la col·laboració amb l'Aula d'escriptura de l'Ajuntament de Girona i l'Escola Municipal d'Art La Mercè, que s'encarreguen de seleccionar els textos i les il·lustracions entre l'alumnat.